



## **Speech Disorders in Series on Television Channels**

*Muhammet Talha KARABACAK<sup>1</sup> & Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL<sup>2</sup>*

### **Abstract**

In this study, speech disorders in TV series aired on television channels were identified. In this research, which utilized a case study approach, the most-watched TV series on TV channels, such as 'Yalı Çapkını, Kızılılık Serbeti, and Gönül Dağı', were selected as the research subjects. The season finale episodes of these selected TV series were watched to examine speech disorders such as looseness, slurring, stiffness, fast speech, skipping, stuttering, unnecessary sound and word usage, regional dialect usage, parasitic sounds and words, slang, insulting and offensive words, foreign words and pretentious speech, and word repetitions. The identified speech disorders were recorded in a form using the dictation method. Data analysis was conducted through content analysis and descriptive analysis. First, the number, rate, type, and gender distribution of speech disorders were examined for each series. After presenting the results in tables, examples of speech disorders observed in the watched TV series were provided. Then, the results of the three series were compared. The research findings revealed that the most common errors were the use of regional dialects (49.7%), unnecessary sound and word usage (22.5%), skipping (19.75%), slang, insulting and offensive words (4.08%), and word repetition (2.2%). Other identified speech disorders included stiffness (0.45%), looseness (0.45%), foreign words and pretentious speech (0.37%), emphasis and intonation errors (0.29%), and fast speech (0.16%). Based on gender, male actors made speech errors at a rate of 74.95%, while female actors made speech errors at a rate of 25.05%.

### **Keywords**

Speaking skill  
Speech disorders  
TV series

### **Article Info**

<i>Received</i>	29.08.2023
<i>Reviewed</i>	10.12.2023
<i>Published</i>	30.12.2023
<i>Doi Number</i>	10.29228/ijlet.72167

### **Reference**

Karabacak, M. T. & Topçuoğlu Ünal, F. (2023). Speech disorders in series on television channels. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 11(4), 105-126.

<sup>1</sup> Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, muhammettalhakarabacak@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5290-9943

<sup>2</sup> Prof. Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, fulya.topcuoglu.unal@dpu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3981-9841





## Televizyon Kanallarında Yer Alan Dizilerdeki Konuşma Bozuklukları

### Özet

Bu araştırmada televizyon kanallarında yer alan dizilerdeki konuşma bozuklukları tespit edilmiştir. Durum çalışmasının kullanıldığı bu araştırmada, araştırma nesnesi olarak televizyon kanallarında en çok izlenen Yalı Çapkını, Kızılıcak Şerbeti, Gönül Dağı dizileri seçilmiş ve seçilen bu üç dizinin sezon finali bölümleri izlenerek konuşmalarda geçen "gevşeklik, pelteklik, tutukluk, hızlı konuşma, atlama, kekemelik, gereksiz ses ve sözcük kullanımı, yöresel ağız kullanımı, asalak sesler ve sözler, argo aşağılama ve hakaret içeren sözler, yabancı kelimeler ve özentili söyleyiş, sözcük tekrarları" konuşma bozukluklarının varlığına bakılmıştır. Tespit edilen konuşma bozuklukları dikte yöntemiyle bir forma işlenmiştir. Verilerin analizi; içerik analizi ve betimsel analiz ile yapılmıştır. Öncelikle her bir dizi için konuşma bozukluklarının sayısı, oranı, türü ve bunların cinsiyete göre oranları incelenmiş ve sonuçlar tablolar halinde verildikten sonra izlenen dizilerde yapılan konuşma bozukluklarına örnekler verilmiştir. Ardından üç dizinin sonuçları karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Araştırma sonucunda; yöresel ağız kullanımı %49,7, gereksiz ses ve sözcük kullanımı %22,5, atlama %19,75, argo, aşağılama ve hakaret içeren sözcükler %4,08, sözcük tekrarı %2,2 en çok yapılan hatalar olarak tespit edilmiştir. Tespit edilen diğer konuşma bozuklukları; tutukluk %0,45, gevşeklik %0,45, yabancı kelimeler ve özentili söyleyiş %0,37, vurgu ve tonlama hataları %0,29, hızlı konuşma %0,16 şeklindedir. Cinsiyet değişkenine göre erkek oyuncular %74,95, kadın oyuncular %25,05 oranında konuşma hatası yapmıştır.

### Anahtar Kelimeler

Konuşma becerisi  
Konuşma bozuklukları  
Televizyon dizileri

### Article Info

<b>Gönderim Tarihi</b>	29.08.2023
<b>Kabul Tarihi</b>	10.12.2023
<b>Yayın Tarihi</b>	30.12.2023
<b>Doi Numarası</b>	10.29228/ijlet.72167

### Kaynakça

Karabacak, M. T. & Topçuoğlu Ünal, F. (2023). Televizyon kanallarında yer alan dizilerdeki konuşma bozuklukları. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 11(4), 105-126.

## Giriş

İnsanoğlu var olduğu günden bugüne kadar söz, yazı ve beden diliyle etkileşim kurmak, paylaşmak ve ortak bir payda bulmak için çok çeşitli iletişim araçlarına başvurmuştur. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte iletişimde kullanılan araçlar değişmekle kalmamış iletişimin yönünü de kitle iletişimine çevirmiştir (Gönenç, 2014). Alıcı ve verici tarafların her ikisinin de aktif olduğu, yüz yüze yapılan, bir başka deyişle daha organik olan iletişim; mesajı alan tarafın ya da hedefin pasifleştiği, mesaj alışverişinin daha çok teknolojik imkânlarla gerçekleştiği, mekanik bir iletişime yani kitle iletişimine dönüşmektedir (Anık, 2014). “Kitle iletişimi tek bir kaynaktan yüzlerce, binlerce alıcıya ulaştırıldığı; diğer bir ifadeyle iletinin bir noktadan çoklu noktalara yayıldığı ve alıcıların geri bildirim yapma imkânlarının oldukça sınırlı olduğu bir iletişim şeklidir.” (Ünür & Apak, 2021, s.172). Bir noktadan çoklu alıcılara etki kabiliyeti olan bu iletişim biçiminin toplumların gelişimine etki edeceği de muhakkaktır. Kitle iletişiminin teknoloji ile birlikte gelişiyor olması kitle iletişiminde kullanılan araçlar üzerinde de doğrudan bir etkiye sahiptir. Radyo, televizyon ve sinema gibi geleneksel kitle iletişim araçları bilgisayarlar, tabletler ve akıllı telefonlar gibi yeni teknolojik araçlarla kitle iletişimini paylaşıp da her birinin gelişmiş formlarıyla varlığı sürdürdüğünü görmekteyiz. Televizyon, toplumun her kesiminden insanın kolay ulaşabildiği ve öteden beri vazgeçemediği bir araç olmasından ötürü toplumun özellikle kültür değişimine ve dönüşümüne etki eden kitle iletişim araçlarının başında gelmektedir (Sağır, 2021).

Her geçen gün bir yenisi geliştirilen dijital kitle iletişim araçlarının varlığına rağmen televizyonun etki gücünü devam ettirmektedir (Alpaslan, 2021). Televizyon öteden beri göze ve kulağa aynı anda hitap etmesi ve insanların uzağında olan biteni haberdar ederek uzağı yakın etmesi açısından kitle iletişim araçlarının en etkili ve güçlü olanı şeklinde ifade edilmektedir (Çilenti, 1979, s.53). Televizyon kitle iletişim araçları arasında en çok kullanılan araç olduğu için toplum üzerinde haber verme, eğlendirme, harekete geçirme ve eğitim gibi önemli işlevlere sahiptir (Zavalsız & Dağcı, 2019). Televizyonun sayılan bu ve benzer işlevleri arasında en önemli işlevlerinden biri eğitime işlevidir. Televizyon gerek iletişimin önemli bir parçası olarak gerekse toplumun dili ve kültürüyle kurduğu yakın münasebetten ötürü eğitime işlevini topluma karşı bir sorumluluğa dönüştürmelidir. Televizyon ekranlarında izleyici ile buluşan sanatçılar, sunucular, oyuncular vb. en az program içeriklerini hazırlayan yapımcı, yönetmen ve senaristler kadar bu sorumluluğun bir parçasıdır. Çünkü televizyonun toplum üzerindeki eğitime işlevi özellikle toplumun dili, kültürü ve sahip olduğu değerler üzerinde son derece etkilidir. Bu bağlamda televizyon toplumun kullandığı dile dair de güzel ve doğru örnekler sunmak zorundadır. Televizyon izleyicileri içeriklerde sunulan konuşmalar içerisinde kullanılan dile dair yanlış örneklerle ne kadar maruz kalırsa bu yanlış kullanımlar normalleşecek ve günlük hayatta kullanılan dil de oraya evrilecektir. Sözelimi, eğlendirme unsuru olarak sıkça yer verilen yöresel ağız kullanımları standart dili konuşan insanların diline de zamanla yerleşecek ve yanlış bir kullanımı yaygın bir kullanım haline getirebilecektir. Bu bakımdan televizyon yayın içeriklerinde gerçekleştirilen konuşmaların hatalardan arınık olması son derece önemlidir.

Bireyler kendini ifade etmek, duygu ve düşünce paylaşımı yapmak için çoğunlukla konuşma eylemine başvurmaktadırlar (Kansızoğlu & Kansızoğlu, 2022). Ortalama bir insanın gün içerisinde konuşarak geçirdiği sürenin on dört saat olduğu düşünüldüğünde aslında çok olağan gelen konuşma sürecinin insan için ne denli önemli olduğu da ortaya çıkmaktadır (Tunalı, 2015). Bu nedenle Topçuoğlu Ünal ve Özden (2019, s.3) güzel konuşabilmeyi, bir sanat olarak ifade ederken kişinin gerek özel

hayatında gerekse iş hayatında başarılı olabilmenin de ön koşulu sayar. İçinde bulunduğumuz dijital bilgi çağında iletişim kavramına dolasıyla da günlük hayatta sözlü iletişim biçimi olarak en çok kullandığımız konuşma becerisine gereken ihtiyaç artmaktadır. Aynı şekilde kitle iletişim araçlarındaki hızlı gelişmeler konuşma becerisine gereken ihtiyacı artıran bir diğer önemli etken olarak karşımıza çıkmaktadır. (Topçuoğlu Ünal & Özer, 2016, s.1)

Konuşmanın hatalardan arınık bir şekilde yapılması ise diksiyon sanatının konusuna girmektedir. "Nasıl soluk almamız gerektiğinden başlayarak ses-sözcük-tümce-vurgu-tonlama ve buna benzer pek çok alt başlıkla nasıl konuşmamız gerektiğini diksiyon bilgisi bize öğretir." (Ceylan, 2012, s.8). Şenbay (2020, s.72) diksiyonu şöyle tanımlamaktadır: "Söz söylerken duygu ve düşünceleri doğru, üslubuna uygun olarak anlatmak için sesin uyumunu söylenişi, sözcük ve hecelerin uzunluğu, kısalığı ve vurguları bakımından doğruluğu, jesti, mimiği, takınılacak tavırları yerinde ve güzel kullanma sanatıdır." Seslerin doğru çıkarılmasıyla ilgili olan fonetik, seslerin kaybolmadan çıkarılmasıyla ilgili boğumlama, söyleyişteki tekdüzeliği ortadan kaldıran vurgu, konuşmada anlamın gerektirdiği ölçüde sesin sekteye uğratılmasını ifade eden durak, sözcükler arasındaki ahenkli geçişi sağlayan ulama ve her dilin kendine özgü kurallarıyla gelişen telaffuz diksiyonunun temel unsurları olarak ifade edilebilir (Erdem, 2014 s.96).

"Konuşma bir iletişim olduğuna göre konuşma esnasında dinleyicide rahatsızlık oluşturacak zihinsel ve bedensel bozuklukların olması durumunda bir konuşma bozukluğundan söz edilebilir." (Erdem,2014 s.153). Bu çalışmada daha çok yaygın konuşma bozuklukları denilebilecek telaffuza, ağız özelliklerine, vurgu ve tonlamalara, argo, yabancı sözcük kullanımı ya da özentili söyleyişe yönelik konuşma bozuklukları ele alınmış ve incelenmiştir.

Bu bağlamda çalışmada harflerin oluş ve çıkış yerlerine göre düzgün bir şekilde seslendirilip sesin tonunun ve ulaşacağı mesafenin verilmek istenen anlama göre doğru bir şekilde ayarlanması olarak tanımlanan (Linver, 1997, s.100) telaffuza yönelik şu konuşma bozuklukları ele alınmıştır:

Ünsüzlerin sesletiminde dil, diş, damak gibi organların dağınık şekilde duruşu ve seslerin net bir şekilde çıkarılmaması kusuru olan gevşeklik (Arı, 2013, s.169), bir sesin çıkarılmayıp o sesin değiştirilerek başka bir sesin kullanılması kusuru olan pelteklik (Topçuoğlu Ünal & Özden, 2019, s.133), heceleri gereksiz tekrar ve diğer hecelere geçmede yaşanan sıkıntı olarak tanımlanan tutukluk (Kıymaz, 2017, s.162), kişinin anlaşılacak kadar hızlı konuşması ve konuşma esnasında kelimeleri yuvarlayıp yutması olarak tanımlanan hızlı konuşma (Erdem, 2019, s.215), birtakım seslerin veya hecelerin söylenmeyip konuşma sönüklüğüne yol açan atlama bozukluğu (Gürlek ve Aksu, 2015, s. 210), heceleri veya sözcükleri yineleyip uzatarak söyleyerek konuşmanın ilerlemesine engel olan kekemelik (Tunalı, 2015, s.60), ses ya da sözcüklerin sık sık kullanılmasıyla dinleyiciyi rahatsız eden gereksiz ses ve sözcük kullanımı (Topçuoğlu Ünal & Özden, 2019, s.134), yine buna benzer bir kullanım olan asalak sesler ve sözler (Kaya, 2016).

Telaffuza yönelik konuşma bozukluklarının yanı sıra; ağız kavramıyla ifade edilen kişinin doğduğu yöreden ve çevresinden edindiği özel konuşma şekillerini barındıran yöresel ağız kullanımı (Kıymaz, 2017, s.165), belirli bir gruba ait bireylerin kullandığı ancak o kimselerin anlamlandırabileceği özel bir dil olan ve konuşmalarda iletişimi zorlaştıran argoyle beraber aşığılama ve hakaret içeren sözcükler (Gürlek & Aksu, 2015, s. 218), yabancı kelimeler ve özentili söyleyiş (Tunalı, 2015, s.67) ve son olarak konuşmada dikkati dağıtacak ve konuşmayı sıkıcı hale getirebilecek sözcük tekrarları (Şehirli, 2022, s.31) ele alınan diğer konuşma bozukluklarıdır.

Konuşma; düşüncelerimizi ifade etme, bilgi alış verişinde bulunma, karşılıklı sohbet etme vb. birçok iletişim eyleminde kullanılan en önemli araçlardan biridir. İnsan hayatında bu denli önemli ve etkili konuşma becerisinin de bu sebeple kurallarına uygun yapılması gerekir. Konuşma çoğu insanda doğuştan gelen bir yetenek olsa da dil ve iletişim kavramları için geliştirilebilir önemli bir beceri alanıdır. Bu beceriyi kişinin yakın çevresi ve eğitim kurumları ciddi ölçüde etkilese de televizyon da bu etki alanına dâhil önemli bir öznedir. Araştırmanın amacı, televizyon kanallarında yer alan dizilerde geçen konuşmalarda izleyicilerin konuşmalarını etkileyecek konuşma bozukluklarının varlığını tespit etmektir.

Kullanılan dili kurallarına uygun konuşmak sadece bu alanda eğitim veren insanların görevi değildir. Bu görev o toplumda yaşayan, toplumun kullandığı dili özüne ve yapısına uygun bir şekilde geliştirip muhafaza etmek isteyen, iletişim engellerine takılıp anlaşmayı ve anlaşılmayı zorlaştırmak istemeyen her ferdin görevidir. Televizyon içeriği üreterek topluma bilgi ve haber akışı sağlayan ya da toplumun eğlenceli ve hoş vakit geçirmesini sağlayan insanlar da elbette ki bu görevden muaf değildirler. Aksine toplumun gözdesi olan televizyon gibi bir kitle iletişim aracını topluma faydalı her türlü eylem için kullanmak zorundadırlar. Türkçenin kurallarına uygun konuşulmasındaki hassasiyete dikkat çekmesi açısından bu ve benzer çalışmalar önemlidir.

## Yöntem

### Araştırma Modeli

Araştırmada nitel araştırma türlerinden biri olan durum çalışması modeli kullanılmıştır. Durum araştırmaları; bir veya daha çok olayın, çeşitli ortamların, programların, toplumsal yapıların ya da birbiriyle ilintili sistemlerin derinlemesine ele alınıp araştırıldığı bir yöntem olarak ifade edilmektedir (Büyüköztürk & Kılıç Çakmak & Akgün, vd., 2014, s.21). Durum çalışmalarında ele alınan olay ya da durum hakkında herhangi bir ön yargı geliştirmeden konunun etraflıca incelenmesi söz konudur (Ekiz, 2020).

Konuşma becerisi farklı birçok disiplin alanına girmektedir. Taşer'e (2012, s.18) göre konuşma antropolojiden felsefeye, psikolojiye ve mantığa kadar birçok bilim dalını ilgilendirir. Durum çalışması olan bu çalışmada konuşma becerisi, konuşma bozuklukları ve daha çok telaffuza yönelik konuşma bozuklukları özelinde etraflıca incelemektedir. Sözelimi, Memiş ve Şentürk'e göre (2022, s.146) motor konuşma bozuklukları olan dizartri ve konuşma apraksisi hastalık veya çeşitli zedelenmeler sonucunda ortaya çıkan konuşma bozukluklarıdır. Bu sebeple dizartri, konuşma apraksisi, disleksi, afazi, dudak ve damak yarıklığı sebebiyle ortaya çıkan konuşma bozuklukları ya da işitme kaynaklı konuşma bozuklukları bu çalışmada ele alınmamıştır.

Bu çalışma, dizilerin televizyon kanallarında en çok izlenen program türlerinden biri olmasından ötürü izleyicilerinin konuşmalarını da etkileyeceği için konuşmalar içerisinde geçen bozuklukları tespit etmeye yönelik bir çalışmadır. Bu sebeple çalışmada diziler ele alınan durumu oluşturmaktadır.

### İnceleme Nesnesi

Araştırmanın inceleme nesnesini Türk televizyon kanallarında yer alan Yalı Çapkını, Kızılıcak Şerbeti, Gönül Dağı dizileri oluşturmaktadır. Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun "Gençlerin Medya Kullanımı ve Dijital Okuryazarlık Araştırması"na göre 15-21 yaş aralığındaki bireylerin %44,7'si her gün

televizyon izlediğini ifade etmekte ve televizyon izleme süreleri de günlük ortalama 1 saat 40 dakikadır (RTÜK, 2022). Bu sebeple dizilerin seçiminde yayını devam eden dizilerin listesi yapılarak 15-21 yaş arası dizi izleyicisi olan 50 kişiden en çok takip ettikleri diziyi seçmeleri istenmiştir. 50 kişiden 20'si "Yalı Çapkını", 17'si "Kızılçık Şerbeti" 11'i de "Gönül Dağı" adlı dizileri seçmiştir. 2 kişi farklı dizileri seçmiştir. En çok izlenen bu üç dizinin de sezon finali bölümleri inceleme nesnesi olarak belirlenmiştir. Belirlenen bu üç diziye ait bilgiler şu şekildedir:

**Yalı Çapkını:** 23 Eylül 2022 tarihinde Star TV'de yayınlanmaya başlanan dram ve romantik türündeki dizinin şu ana kadar 36 bölümü izleyici ile buluşmuştur. Dizinin sezon finali gösterimi 9 Haziran 2023 tarihinde yapılmıştır. (Wikipedia, 2023).

**Kızılçık Şerbeti:** 28 Ekim 2022 tarihinde Show Tv'de yayınlanmaya başlanan dram türündeki dizinin şu ana kadar 29 bölümü izleyiciyle buluşmuş ve 9 Haziran 2023 tarihinde sezon finali yapılmıştır (Wikipedia, 2023).

**Gönül Dağı:** İlk yayın tarihi 17 Ekim 2020 olan aile, dram ve romantik türdeki dizinin şu ana kadar 3 sezon ve 103 bölümü TRT ekranlarında yayınlanmıştır. Dizinin 3. sezon finali bölümü 24 Haziran 2023'te izleyiciyle buluşmuştur (Wikipedia, 2023).

### Verilerin Toplanması

Araştırmada belirlenen dizilerin sezon finali bölümlerindeki konuşma bozukluklarını tespit edip not etmek amacıyla bir veri toplama formu oluşturulmuştur. Belirlenen dizilerin sezon finali bölümleri izlenip dinlendikten sonra tüm konuşmalar dikte edilmiş ve konuşmalar içerisindeki konuşma bozuklukları tespit edilip bu forma yazılmıştır.

### Veri Toplama Aracı

Türk televizyon kanallarında yer alan dizilerdeki konuşma bozukluklarının ele alındığı bu çalışmada seçilen dizilerin final bölümlerinde geçen konuşmaların tamamı ilk izlemede dikte edilerek metin haline getirilmiştir. Dizilerde geçen tüm konuşmalar duyulduğu şekliyle yazılmıştır. İkinci izlemede dizideki oyuncularının konuşmalarında tespit ettiğimiz "gevşeklik, pelteklik, tutukluk, hızlı konuşma, atlama, kekemelik, gereksiz ses ve sözcük kullanımı, yöresel ağız kullanımı, asalak sesler ve sözler, argo aşağılama ve hakaret içeren sözler, yabancı kelimeler ve özentili söyleyiş, sözcük tekrarları" konuşma bozuklukları Tablo 1'deki alanlara yazılıp işlenmiştir.

**Tablo 1.** Veri Toplama Formu

Yalı Çapkını Oyuncuları	Gevşeklik	Pelteklik	Tutukluk	Hızlı Konuşma Atlama Kekemelik	Gereksiz Ses ve Sözcük Kullanımı	Yöresel Ağız Kullanımı	Asalak Sesler ve Sözler	Argo, Aşağılama ve Hakaret İçeren Sözler	Yabancı Kelimeler ve Özentili Söyleyiş	Sözcük Tekrarları
O1										
O2										
::										
Kızılçık Şerbeti Oyuncuları	Gevşeklik	Pelteklik	Tutukluk	Hızlı Konuşma Atlama Kekemelik	Gereksiz Ses ve Sözcük Kullanımı	Yöresel Ağız Kullanımı	Asalak Sesler ve Sözler	Argo, Aşağılama ve Hakaret İçeren Sözler	Yabancı Kelimeler ve Özentili Söyleyiş	Sözcük Tekrarları
O1										
O2										



Araştırmada her bir diziye ait ulaşılan bulgular dizi içerisinde gerçekleştirilen konuşmalardan yapılan alıntı sözcüklerle desteklenmiş ve verilen kimi örnekler dakika saniye belirtilerek verilmiştir.

## Bulgular

### 1.Yalı Çapkını Dizisine İlişkin Konuşma Bozukluğu Bulguları

9 Haziran 2023'te yayınlanan Yalı Çapkını dizisindeki konuşma bozukluğu sayıları, bu konuşma bozukluklarının toplam sayı içindeki oranı, konuşma bozukluğunun görüldüğü oyuncu sayıları ve toplam oyuncu sayısı içindeki oranları Tablo 2'de verilmiştir.

**Tablo 2.** 09.06.2023 Tarihli Yalı Çapkını Dizisi Sezon Finali Bölümü Bulguları

Konuşma Bozuklukları	Sayısı	Oran %	Hatanın Görüldüğü Oyuncu Sayısı	Oran %
Yöresel Ağız Kullanımı	341	49,06	12	54,54
Atlama	143	20,57	14	63,63
Gereksiz Ses ve Sözcük Kullanımı	114	16,4	10	45,45
Argo, Aşağılama ve Hakaret İçeren Sözcükler	54	7,76	7	31,81
Sözcük Tekrarı	20	2,87	4	18,18
Gevşeklik	8	1,15	2	9,09
Vurgu ve Tonlama Hataları	7	1	3	13,63
Tutukluk	4	0,57	2	9,09
Yabancı Kelimeler ve Özentili Söyleyiş	3	0,43	1	4,54
Hızlı konuşma	1	0,14	1	4,54

9 Haziran 2023 tarihli Yalı Çapkını dizisi sezon finali bölümünde;

Yöresel ağız kullanımı 341 (%49,06) en çok yapılan konuşma bozukluğudur. Bunu sırasıyla atlama 143 (%20,57), gereksiz ses ve sözcük kullanımı 114 (%16,4), argo, aşağılama ve hakaret içeren sözcükler 54 (%7,76), sözcük tekrarı 20 (%2,87), gevşeklik 8 (%1,15), vurgu ve tonlama hataları 7 (%1), Tutukluk 4 (%0,57), yabancı kelimeler ve özentili söyleyiş 3 (%0,43), hızlı konuşma 1 (%0,14) izlemektedir.

Yöresel ağız kullanımı en çok yapılan hata olmasına rağmen atlama hatasını daha fazla sayıda oyuncu yapmıştır. Toplam 22 oyuncu içerisinde atlama hatası 14 (%63,63) oyuncu tarafından yapılmış ve konuşma bozukluğunun görüldüğü oyuncu sayısı bakımından ilk sırada yer almıştır. Bunu sırasıyla yöresel ağız kullanımı 12 (%54,54), gereksiz ses ve sözcük kullanımı 10 (%45,45), argo aşağılama ve hakaret içeren sözcükler 7 (%31,81), sözcük tekrarı 4 (%18,18), vurgu ve tonlama hataları 3 (%13,63), tutukluk 2 (%9,09), gevşeklik 2 (%9,09), yabancı kelimeler ve özentili söyleyiş 1 (%4,54), hızlı konuşma 1 (%4,54) izlemektedir.

Tablo 2'de görüleceği üzere aynı oyuncu farklı konuşma bozuklukları yapmış olduğu için konuşma bozukluğunun görüldüğü oyuncu sayısı oranları o dizide konuşan tüm oyuncular içerisindeki orandır. Sözelimi, atlama hatasını yapan 14 oyuncu dizide konuşması geçen toplam 22 oyuncunun %63,63'ünü ifade etmektedir.



Yalı Çapkını dizisinde, yöresel ağız kullanımında çoğunlukla Antep yöresine ait ağız özelliklerini yansıtan; “aşağı>aşşa:, olacağını>olca:nı, kızım>gızım, gitmiyoruz>gitmi:z, koydun>goydun, kendi>gendi, korkma>gorma, ne olacak>no:lucu, kahvaltı>ga:valtı, yakalanacaksınız>yakalanıcı, duyuyor>duyuyu, geleceğim>gelicim, kusura bakmayın>gusura galmayın, iyiyiz>eyiyik, diyeyim>di:m, bana>ba:, soruyor>sorı:, ne istiyorsun>ne isti:n vb.” sözcükler o yöreye ait karakterleri canlandıran oyuncularca sıklıkla kullanılmıştır. Bu da yöresel ağız kullanımının diğer hatalara oranla daha fazla çıkmasında önemli bir etkidir.

Atlamada en çok “değil mi>dimi, birleşecekmiş>birleşekmiş, geleceğim>gelcem, bakayım>bakim, ne yap>na:p, olacağım>olcam, şöyle>şöle, nasıl>nası, tövbe>töbe, nasılsınız>nassınız, Hala Hanım>Hala:nım, vallahi>valla, tamam>ta:m, merhaba>meraba, kahvaltı>ka:valtı, v.b” kullanılmıştır.

Gereksiz ses ve sözcük kullanımında “ya, he, ı, hı, aa, ee, ha, ay, yani” kullanılmıştır. Bunlar içerisinde en çok “ya” sözcüğü kullanılmıştır.

Argo, aşağılama ve hakaret içeren sözcükler olarak 65. dakika 7. saniyede “manyak mısınız?” 86. dakika 20. saniyede “Tarık şerefsizdir.” sıklıkla “lan ve ulan” sözcükleri, “manyğa bak, kör cahil, gara cahil, gafa yok ki, salak, geri zekâlı vb.” ifadeler geçmektedir.

Sözcük tekrarı 3. dakika 57. saniyede “lan sen kimsin, kimsin lan sen”, 69. dakika 53. saniyede “haydi ya haydi çok işimiz var, haydi açmamışın da: gapıları da.” benzer şekilde “asla, defol, ne alaka, tamam vb.” sözcükler de tekrar eden sözcükler arasındadır.

Gevşeklikte, 3.dakika 54.saniyede “haydi” sözcüğü belli belirsiz söylenmekte ve “hade” şeklinde duyulmaktadır. Benzer şekilde “bilseydin>bilsidin” 7:41 (dk/sn) bizi>bisi, 22:31 (dk/sn) “ne güzel>ne güse” 23:10 (dk/sn) “çok seviyorum>çık sevo:rum”. 47:09 (dk/sn) “haydi alın ya da haydi alın” sözcüğü anlaşılmasında ve “hayd aln” şeklinde belli belirsiz duyulmaktadır.

Vurgu ve tonlamada 36:15 (dk/sn) “başına yıkarım” ifadesinde başına sözcüğündeki “ş” sesine aşırı vurgu yapıldığı için sözcük “başşına” şeklinde duyulmaktadır. “hayır” sözcüğünde sözcüğün ilk hecesine vurgu yapılarak “ha:yır” şeklinde söylenmektedir. 17:42(dk/sn) “şükret>şükreet” şeklinde son hece uzatılarak söylenmektedir. Diğer örnekler “bak>baaak, ama>amma, şükür>şüküür” şeklindedir.

Tutukluğa dair 34:20 (dk/sn) “Suna hanımı gördüm sandım.>Sus...Suna:nımı gördüm sandım.” benzer şekilde “de...(dede), val...(valla), anla... (anlamadım)” şeklinde örnekler mevcuttur.

Yabancı kelimeler ve özentili söyleyişte “tamam>okey, hayır>no” ifadeleri söylenmiştir.

Hızlı konuşmada 29. dakika 48. saniyede “Ne di: la sen, ne di:, ya gi gi yav” ifadesi çok hızlı söylenmiştir.

**Tablo 3.** Yalı Çapkını Dizisindeki Oyuncuların Yaptıkları Konuşma Bozukluklarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Oyuncu No	Cinsiyet	Toplam Konuşma Bozukluğu Sayısı	Hata Oran %
O1	k	53	7,62
O2	e	123	17,69
O3	e	3	0,43
O4	k	116	16,69
O5	k	-	-

Oyuncu No	Cinsiyet	Toplam Konuşma Bozukluğu Sayısı	Hata Oran %
O6	e	9	1,29
O7	k	2	0,28
O8	e	20	2,87
O9	k	7	1
O10	k	-	-
O11	k	3	0,43
O12	e	292	42,01
O13	k	27	3,88
O14	e	1	0,14
O15	e	4	0,57
O16	e	2	0,28
O17	k	1	0,14
O18	e	6	0,86
O19	e	16	2,3
O20	e	9	1,29
O21	e	1	0,14
O22	e	-	-

Bu tabloya göre Yalı Çapkını dizisi final bölümünde yapılan toplam 695 konuşma bozukluğunun 208'ini kadın oyuncular yapmıştır. Bunun da toplam hata içindeki oranının %29,92 olduğunu görmekteyiz. Erkek oyuncuların toplam hata sayısı ise 487'dir. Tüm oyuncuların hata sayısı içindeki oranı ise %70,07'dir. O5, O10, O22 numaralı oyuncular dizide konuşması geçtiği halde hiç konuşma bozukluğu yapmayan oyunculardır.

## 2.Kızılıcak Şerbeti Dizisine İlişkin Konuşma Bozukluğu Bulguları

9 Haziran 2023'te yayınlanan Kızılıcak Şerbeti dizisindeki konuşma bozukluğu sayıları, bu konuşma bozukluklarının toplam sayı içindeki oranı, konuşma bozukluğunun görüldüğü oyuncu sayıları ve toplam oyuncu sayısı içindeki oranları Tablo 4'te verilmiştir.

**Tablo 4.** 09.06.2023 Tarihli Kızılıcak Şerbeti Dizisi Sezon Finali Bölümü Bulguları

Konuşma Bozuklukları	Hata Sayısı	Oran %	Hatanın Görüldüğü Oyuncu Sayısı	Oran %
Gereksiz Ses ve Sözcük Kullanımı	229	53,37	19	57,57
Atlama	118	27,5	18	54,54
Sözcük Tekrarı	33	7,69	10	30,3
Yöresel Ağız Kullanımı	22	5,12	10	30,3
Argo, Aşağılama ve Hakaret İçeren Sözcükler	15	3,49	8	24,24
Yabancı Kelimeler ve Özentili Söyleyiş	6	1,39	3	9,09
Tutukluk	3	0,69	3	9,09
Gevşeklik	3	0,69	3	9,09

9 Haziran 2023 tarihli Kızılıcak Şerbeti dizisi sezon finali bölümünde;

Gereksiz ses ve sözcük kullanımı 229 (%53,37) en çok yapılan konuşma bozukluğudur. Bunu sırasıyla atlama 118 (%27,5), sözcük tekrarı 33 (%7,69), yöresel ağız kullanımı 22 (%5,12), argo, aşağılama ve hakaret içeren sözcükler 15 (%3,49), yabancı kelimeler ve özentili söyleyiş 6 (%1,39), tutukluk 3 (%0,69), gevşeklik 3 (%0,69) izlemektedir.

Kızılçık Şerbeti dizisinde en çok yapılan konuşma bozukluğu konuşma bozukluğunun görüldüğü oyuncu sayısı bakımından da ilk sıradadır. Buna göre toplam 33 oyuncu içerisinde gereksiz ses ve sözcük kullanımı 19 (%57,57), atlama 18 (%54,54), yöresel ağız kullanımı 10 (%30,3), sözcük tekrarı 10 (%30,3), argo aşağılama ve hakaret içeren sözcükler 8 (%24,24), tutukluk, yabancı kelimeler ve özentili söyleyiş 3 (%9,09) ve gevşeklik 3 (%9,09) oyuncu tarafından yapılmıştır.

Kızılçık Şerbeti dizisinde gereksiz ses ve sözcük kullanımında 5:19 (dk/sn) “yani”, 6:19 da “hım”, 6:21 “falan”, 24:07 “tabi”, 16:15 “aynen”, 18:40 “ay”, 30:39 “ee” vb. Kullanımlar bulunmaktadır. Gereksiz ses ve sözcük olarak en çok “ay, ya, hım, yani, tamam, olur, böyle, ha, hı, ee, cık, şey vb.” ifadeleri kullanılmıştır.

Atlamada, 6:19 “nasıl>nası”, 6:49 “ne oldu>noldu”, 27:26 “ne yapsam>napsam”, 29:15 “bir dakika>bi dakka”, 36:40 “merhaba>meraba”, 42:04 “kalacak>kalcak”, 46:53 “valla:hi/vallaha>valla” 99:53 “sürpriz>süpriz” olarak söylenmiştir. Bunun dışında “olacak>olcak, ne yapıyorsun>na:piyosun, ne olur>nolur, ne yaptın>naptın, alacağız>alcaz vb.” kullanımlar tespit edilmiştir.

Sözcük tekrarı, 15:35 “Öyleyim, öyleyim, ee sözgelimi öyle söyledim.” 36:58 “Tamam, tamam, hemen.” 69:00 “Yani ben pek anlamam ama olur yani.” ifadeleri kullanılmıştır. Bunun yanı sıra “amin, öyleyim, tabi, hadi, iyi vb.” ifadeler tekrarlanan ifadeler arasındadır.

Yöresel ağız kullanımında, 21:12 “çay koyayım mı>çay koyum mu”, 18:10 “geçiyorum>geçiyom”, 23:05 “kocatsın>gocatsın”, 36:50 “yeğen>yiye”, 121:03 “televizyon>telezon” kullanımları tespit edilmiştir. Ayrıca, “takmamışsın>takmamıssın, Abdullah>Apo, yahu>yav, valla:hi>vallahi, gelmişsin>gelmissin, kalabalığımız>kalabalıkız, inşallah>işşallah, söyleyemiyorum>söyleyemiyom vb.” kullanımlar mevcuttur.

Argo, aşağılama ve hakaret içeren sözcüklerde, 35:34 “zilli”, 57:58 “pislik”, 67:19 “zibidi”, 74:07 “aptal”, 76:25 “b(...) yedi” ifadeleri kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, “şuursuz, lan, ruh hastası, salak herif” ifadeleri kullanılmıştır.

Yabancı kelimeler ve özentili söyleyişte, 22:55 “her şeye okeyim”, 104:42 “okey”, 122:34 “pink panter” vb ifadeler kullanılmıştır.

Tutuklukta, 40:05 “Ö... Ömer”, 75:18 “Ne... Neden”, 68:04 “şuuu şurdan alabiliriz.” ifadeleri tutuk bir söyleyişle yapılmıştır.

Gevşeklikte, 10:49 “Nusima (Nursema)”, 18:08 “İçe... geçiyorum(İçeri geçiyorum)”, 132:04 “hay...(hayır)” ifadeleri boğuk bir şekilde, dudaklar ve ağız neredeyse kıpırdamadan söylenmiştir.

**Tablo 5.** Kızılçık Şerbeti Dizisindeki Oyuncuların Yaptıkları Konuşma Bozukluklarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Oyuncu No	Cinsiyet	Toplam Konuşma Bozukluğu Sayısı	Hata Oran %
O1	e	12	2,79
O2	k	29	6,75

Oyuncu No	Cinsiyet	Toplam Konuşma Bozukluğu Sayısı	Hata Oran %
O3	e	12	2,79
O4	k	31	7,22
O5	k	45	10,48
O6	e	20	4,66
O7	k	59	13,75
O8	k	41	9,55
O9	k	43	10,02
O10	k	-	-
O11	k	10	2,33
O12	k	42	9,79
O13	e	28	6,52
O14	k	11	2,56
O15	e	1	0,23
O16	k	-	-
O17	e	19	4,42
O18	e	2	0,46
O19	k	7	1,63
O20	e	-	-
O21	k	3	0,69
O22	k	5	1,16
O23	e	1	0,23
O24	e	-	-
O25	k	-	-
O26	e	1	0,23
O27	e	-	-
O28	k	-	-
O29	k	3	0,69
O30	k	1	0,23
O31	e	2	0,46
O32	e	-	-
O33	e	1	0,23

Tablo 5'e göre Kızılıcak Şerbeti dizisi sezon finali bölümünde yapılan toplam 1276 konuşma bozukluğunun 99'unu kadın oyuncular yapmıştır. Bunun da toplam hata içindeki oranının %23,07 olduğunu görmekteyiz. Erkek oyuncuların toplam hata sayısı ise 330'dur. Tüm oyuncular içindeki oranı ise %76,92'dir. O10, O16, O20, O24, O25, O27, O28, O32 numaralı oyuncular dizide konuşması geçtiği halde hiç konuşma bozukluğu yapmayan oyunculardır.

### 3.Gönül Dağı Dizisine İlişkin Konuşma Bozukluğu Bulguları

24 Haziran 2023'te yayınlanan Gönül Dağı dizisindeki konuşma bozukluğu sayıları, bu konuşma bozukluklarının toplam sayı içindeki oranı, konuşma bozukluğunun görüldüğü oyuncu sayıları ve toplam oyuncu sayısı içindeki oranları Tablo 6'da verilmiştir.

**Tablo 6.** 24.06.2023 Tarihli Gönül Dağı Dizisi Sezon Finali Bölümü Bulguları

Konuşma Bozuklukları	Hata Sayısı	Oran %	Hatanın Görüldüğü Oyuncu Sayısı	Oran %
Yöresel Ağız Kullanımı	830	65,04	33	82,5
Atlama	213	16,69	27	67,5
Gereksiz Ses ve Sözcük Kullanımı	197	15,43	22	55
Argo, Aşağılama ve Hakaret İçeren Sözcükler	29	2,27	9	22,5
Tutukluk	4	0,31	4	10
Hızlı konuşma	3	0,23	2	5

24 Haziran 2023 tarihli Gönül Dağı dizisi sezon finali bölümünde;

Yöresel ağız kullanımı 830 (%65,04) en çok yapılan hatadır. Bunu sırasıyla; atlama 213 (%16,69), gereksiz ses ve sözcük kullanımı 197(%15,43), argo, aşağılama ve hakaret içeren sözcükler 29 (%2,27), tutukluk 4 (%0,31), hızlı konuşma 3 (%0,23).

Konuşma bozukluğunun en çok görüldüğü oyuncu sayısı bakımından da ilk sırada yöresel ağız kullanımı 33 (%82,5) yer almaktadır. Bunu sırasıyla; atlama 27 (%67,5), gereksiz ses ve sözcük kullanımı 22 (%55), argo aşağılama ve hakaret içeren sözcükler 9 (%22,5), tutukluk 4 (%10), hızlı konuşma 2 (%5) takip etmektedir.

Gönül Dağı dizisi Niğde ilinin Ulukışla ilçesine bağlı Gedelli köyünde geçtiği için o yörede ve birçok Anadolu ağzında kullanılan nazal n (ñ) kullanımı, k>g değişimleri, k>h (gıtlak h'si) değişimleri ya da -yor ekiyle ilgili vb. değişimler izlenen sezon finali bölümünde sıklıkla kullanılmıştır. Kullanımlara dair örnekler şu şekildedir: "kadar>gadar, bana>baña, özlemeyen>özlemeyen, değil misin>dei misiñ, kalbin>galbiñ, bozkırın>bozgırın, ne yapıyorsun> napıyoñ, yapmışsınız>yapmışsıñız, olsun>ossuñ, kaç>gaç, kolay mı>golay mı, kahvaltı>ga:valtı, kırık>gırık, kalbi>galbi, arkadaşlar>argadaşlar, olacak>olacağ, Allah aşkına>Alla:şgına, konsept>gonsept, kengi>gendi, , desene>dedeñe, için>içiñ, birbirinize>birbiriniñize, nasılsınız>nassıñız, değil misin>de: misiñ, aklın>ahlıñ, bakın>bahın, sakın>sahın, yok>yoh, olacak>olacah, bana>ba:, bekleyeceğim>bekleycem, gelmeyecek>gelmeycek, bilmiyorum>bilmiyom, duramıyorum>duramıyom, zaten>za:ti, takısız>dakısız, amca oğlu>amco:lu vb."

Atlamada, 4:18 "nasıl yaparsın>nası yaparsın", 4:34, 10:22, 11:08 "geleceğiz>gelcez", "öğretmen>örtmen", 15:09 "varacakları>varcakları", 15:41 "değil mi>dimi", 19:16 "alacağım>alcam", 26:32 "gazete>gaste", 57:45 "Azize Hanım>Azze Anım", 113:33 "Allah Allah>Ala Ala" kullanımları bulunmaktadır. Bunun yanında "oğlum>olum, bir daha>bi da, ne olacak>nolacak, tabi>tab, kilitlemiş>kitlemiş, kahve>ka:ve, öyle mi>öle mi, bebeğimiz>bebemiz, anlaşıcağım>anlaşcam vb." atlama örnekleri de yapılmıştır.

Gereksiz ses ve sözcük kullanımında; 4:18 "ya", 10:38 "ı", 60:46 "yani", 30:42 "şey", 30:05 "eeh", 19:03 "he", 20:08 "(hasta) neyin", 26:50 "işte", 26:56 "filan", 30:42 "ee", 111:45 "aha" kullanımları tespit

edilmiştir. Gereksiz ses ve sözcük kullanımında sıkça “ya” kullanımı yapılmıştır. Dakika ve saniye verilen kullanımlar “ya, işte, ee, ı, yani vb.” tekrar tekrar yapılmıştır.

Argo, aşağılama ve hakaret içeren sözcüklerde; 5:13 “manyak mısın”, 19:13 “lan”, 27:19 “maytap geçmiyoñ”, 27:25 “araklamadın”, 124:08 “adi herif”, 125:43 “şerefsizlikler” vb. kullanımlar tespit edilmiştir. Sıklıkla “lan” kullanımı yapılmıştır.

Tutuklukta; 32:45 “nas... nası...”, 34:11 “be... beğenmedin mi”, 21:20 “nas...”, 110:37 “ben... anla... anlamıyom” kullanımları tespit edilmiştir.

Hızlı konuşmalara ise şu cümlelerde rastlanmıştır: 19:49 “Zehir gana garıştı bi kere.”, 20:33 “Ne biçim gonyuşuyosun, sus valla dövücem ha!”, 22:47 “Masaya senden bi tık önce oturdum ama.”

**Tablo 7.** Gönül Dağı Dizisindeki Oyuncuların Yaptıkları Konuşma Bozukluklarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Oyuncu No	Cinsiyet	Toplam Konuşma Bozukluğu Sayısı	Hata Oran %
O1	e	180	14,1
O2	e	201	15,75
O3	e	112	8,77
O4	k	47	3,68
O5	k	91	7,13
O6	k	16	1,25
O7	k	35	2,74
O8	e	18	1,41
O9	e	54	4,25
O10	e	10	0,78
O11	k	4	0,31
O12	e	13	1,01
O13	k	10	0,78
O14	k	8	0,62
O15	e	1	0,07
O16	e	-	-
O17	e	30	2,35
O18	k	6	0,47
O19	e	10	0,78
O20	k	38	2,97
O21	e	23	1,8
O22	e	74	5,79
O23	e	23	1,8
O24	k	10	0,78
O25	e	131	10,26
O26	k	4	0,31
O27	e	35	2,74
O28	k	17	1,33
O29	e	-	-
O30	k	-	-
O31	e	-	-
O32	e	4	0,31
O33	e	3	0,23

Oyuncu No	Cinsiyet	Toplam Konuşma Bozukluğu Sayısı	Hata Oran %
O34	e	11	0,86
O35	e	-	-
O36	e	19	1,48
O37	k	4	0,31
O38	e	3	0,23
O39	e	27	2,11
O40	k	4	0,31

Tablo 7'ye göre Gönül Dağı dizisi sezon finali bölümünde yapılan toplam 1276 konuşma bozukluğunun 294'ünü kadın oyuncular yapmıştır. Bunun da toplam hata içindeki oranının %23,05 olduğunu görmekteyiz. Erkek oyuncuların toplam hata sayısı ise 982'dir. Tüm oyuncular içindeki oranı ise %76,95'tir. O16, O29, O30, O31, O35 numaralı oyuncular dizide konuşması geçtiği halde hiç konuşma bozukluğu yapmayan oyunculardır.

### Sonuç

Bu araştırmada televizyon kanallarında yer alan dizilerde geçen konuşmalarda konuşma bozukluğunun olup olmadığını varsa hangi bozuklukların olduğunu ve cinsiyete göre konuşma bozukluğu sayısında bir farkın olup olmadığını tespit edilmiştir. Buna göre, aşağıdaki tabloda üç dizinin sezon finali bölümlerinde tespit edilen toplam hata sayıları ve oranlarına, ardından erkek ve kadın oyuncuların toplam hata sayıları ve oranlarına yer verilmiştir.

Tablo 8'de izlenmiş olan üç dizinin sezon finali bölümlerinde tespit edilen konuşma bozukluklarının toplam sayıları verilerek karşılaştırılmış ve her bir konuşma bozukluğunda verilen toplam sayıların tespit edilen tüm konuşma bozuklukları içerisindeki oranı yüzde cinsinden verilmiştir.

**Tablo 8.** Yalı Çapkını, Kızılık Şerbeti ve Gönül Dağı Dizilerinde Yapılan Konuşma Bozukluğu Sayıları ve Toplam Tespit Edilen Hata İçindeki Oranları

Konuşma Bozuklukları	Yalı Çapkını	Kızılık Şerbeti	Gönül Dağı	Oran %
Yöresel Ağız Kullanımı	341	229	830	49,7
Gereksiz Ses ve Sözcük Kullanımı	114	118	197	22,5
Atlama	143	33	213	19,75
Argo, Aşağılama ve Hakaret İçeren Sözcükler	54	22	29	4,08
Sözcük Tekrarı	20	15	-	2,2
Tutukluk	4	6	4	0,45
Gevşeklik	8	3	-	0,45
Yabancı Kelimeler ve Özentili Söyleyiş	3	6	-	0,37
Vurgu ve Tonlama Hataları	7	-	-	0,29
Hızlı konuşma	1	-	3	0,16
Toplam	695	429	1276	100

Yöresel ağız kullanımında; Yalı Çapkını'nda 341, Kızılıcık Şerbeti'nde 22, Gönül Dağı'nda 830 hata yapılmıştır. Bu hataların toplam yapılan hatalar içindeki oranı %49,7'dir.

Gereksiz ses ve sözcük kullanımında; Yalı Çapkını'nda 114, Kızılıcık Şerbeti'nde 229, Gönül Dağı'nda 197 hata yapılmıştır. Bu hataların toplam yapılan hatalar içindeki oranı %22,5'tir.

Atlamada; Yalı Çapkını'nda 143, Kızılıcık Şerbeti'nde 118, Gönül Dağı'nda 213 hata yapılmıştır. Bu hataların toplam yapılan hatalar içindeki oranı %19,75'tir.

Argo, aşağılama ve hakaret içeren sözcüklerin kullanımında; Yalı Çapkını'nda 54, Kızılıcık Şerbeti'nde 15, Gönül Dağı'nda 29 hata yapılmıştır. Bu hataların toplam yapılan hatalar içindeki oranı %4,08'dir.

Sözcük tekrarı kullanımında; Yalı Çapkını'nda 20, Kızılıcık Şerbeti'nde 33 hata yapılmış olup Gönül Dağı'nda sözcük tekrarı kullanımı yapılmamıştır. Sözcük tekrarı hatasının toplam yapılan hatalar içindeki oranı %2,2'dir.

Tutuklukta; Yalı Çapkını'nda 4, Kızılıcık Şerbeti'nde 3, Gönül Dağı'nda 4 hata yapılmıştır. Bu hataların toplam yapılan hatalar içindeki oranı %0,45'tir.

Gevşeklikte; Yalı Çapkını'nda 8, Kızılıcık Şerbeti'nde 3 hata yapılmıştır. Gönül Dağı dizisinde gevşeklik tespit edilmemiştir. Gevşekliğin toplam yapılan hatalar içindeki oranı %0,45'tir.

Yabancı kelimeler ve özentili söyleyişte; Yalı Çapkını'nda 3, Kızılıcık Şerbeti'nde 6 hata yapılmıştır. Gönül Dağı dizisinde yabancı kelimeler ve özentili söyleyiş tespit edilmemiştir. Toplam yapılan hatalar içindeki oranı %0,45'tir.

Vurgu ve tonlama hataları yalnızca Yalı Çapkını'nda 7 adet tespit edilmiştir. Vurgu ve tonlama hatalarının toplam hatalar içindeki oranı %0,29'dur.

Hızlı konuşmada; Yalı Çapkını'nda 1, Gönül Dağı dizisinde 3 adet hata tespit edilmiştir. Hızlı konuşmanın toplam hata içindeki oranı %0,16'dır.

İncelenen üç dizideki toplam hata sayılarının cinsiyet değişkenine göre sayıları ve oranları Tablo 9'da verilmiştir.

**Tablo 9.** Yalı Çapkını, Kızılıcık Şerbeti ve Gönül Dağı Dizilerinde Yapılan Toplam Konuşma Bozukluğu Sayılarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	Konuşma Bozukluğu Sayıları	Oran %
Erkek	1799	74,95
Kadın	601	25,05
Toplam	2400	100

Tablo 9'da görüldüğü üzere, Yalı Çapkını, Kızılıcık Şerbeti ve Gönül Dağı dizisi erkek oyuncularının toplam yaptığı konuşma bozukluğu sayısı 1799 (%74,95), kadın oyuncuların yapmış olduğu konuşma bozukluğu sayısı ise 601 (%25,05) olarak tespit edilmiştir.

### Tartışma ve Öneriler

Televizyon ekranlarında en çok izlenen diziler üzerine yapılan çalışmanın genel sonuçlarında görüldüğü gibi yöresel ağız kullanımı %49,7'lik oranla nedeysel yapılan hataların yarıya yakınıdır. Bu sonuç Şehirli'nin (2022) "Televizyon kanallarında yer alan yemek programlarındaki telaffuz bozuklukları" çalışması ile örtüşmektedir. Yemek programlarındaki yarışmacıların konuşmalarındaki



telaffuz bozukluklarını inceleyen bu çalışmada yöresel ağız kullanımı en çok yapılan telaffuz bozukluğu olarak tespit edilmiştir. Bu çalışmada telaffuz bozukluklarından beş başlık belirlenmiş olup konuşmalar içerisinde sadece bunların varlığına bakılmıştır. Sonuç olarak en çoktan en aza doğru yapılan hatalar; yöresel ağız kullanımı, sözcük tekrarı, gereksiz ses kullanımı, gereksiz sözcük kullanımı ve atlama şeklindedir. Bu araştırmadaki ilk beş sıralaması ise; yöresel ağız kullanımı, gereksiz ses ve sözcük kullanımı, atlama, argo, aşağılama ve hakaret içeren sözcükler, sözcük tekrarı şeklindedir. Bu araştırmada tespit edilen diğer hatalar %1'in altındadır. Dolayısıyla en çok yapılan hatalar her iki çalışmada da benzer şekildedir. Şehirli'nin çalışmasında yemek programında yer alan yarışmacılar değerlendirilirken bu çalışmada diziler ele alındığı için profesyonel oyuncuların konuşmaları değerlendirilmiştir. Buna rağmen her iki çalışmada da en çok yapılan hatanın yöresel ağız kullanımı oluşu dikkat çekicidir. Bu araştırmada dizi oyuncularına rolleri gereği her ne kadar o yöreye ait ağız kullanmaları gerekse de -desteklense de bu izleyicilerin yöresel ağız kullanımı örneklerine sürekli maruz bırakıldıkları gerçeğini değiştirmemektedir. İzleyiciler yöresel ağız kullanımlarını zamanla birtakım galat kullanımlara dönüştürebilirler.

Sever'in (2017) ortaokul öğrencilerinin hazırlıksız konuşma esnasında en çok yaptıkları telaffuz hataları üzerine yapmış olduğu çalışmada 7.sınıf öğrencilerden seçilen 25 öğrenciye hazırlıksız konuşmalar yaptırılmış ve en çok yaptıkları telaffuz hataları tespit edilmiştir. Bu çalışmada da en çok yapılan telaffuz hatası yerel ağız kullanımı olarak belirlenmiştir. Yerel ağız kullanımını sırasıyla; atlama, gevşeklik, gereksiz ses kullanımı, vurgu ve tonlama hataları takip etmektedir. Yerel ağız kullanımının en çok yapılan hata olması yine bu çalışmayla örtüşmektedir.

Topçuoğlu Ünal ve Degeç (2012) tarafından Türkçe öğretmenlerinin konuşma eğitiminde karşılaştıkları sorunlar üzerine yapmış oldukları araştırmada öğretmenlerin yarısı karşılaştıkları ve çözüme zorlandıkları sorun olarak yöresel ağız kullanımını söylemiştir. Çalışmada aile ve yakın çevrede kullanılan yöresel ağzın öğrencilerin kendini düzeltme sürecini yavaşlattığı ifade edilmiştir. Bu çalışmadan da anlaşılıyor ki bu yavaşlatma sürecine diziler de etki edebilmektedir.

Yöresel ağız kullanımları ölçünlü dile uymamaktadır. Her ne kadar bizim insanımızın mahalli söyleyişlerini yansıtırsa da radyo ve televizyonlar dilin doğru kullanımını özendirmekle görevlidirler. RTÜK'ün (2011) Yayın Hizmeti Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliği 8/m maddesinde "Türkçenin, özellikleri ve kuralları bozulmadan doğru, güzel ve anlaşılır şekilde kullanılmasını sağlamak zorundadır; dilin düzeysiz, kaba ve argo kullanımına yer verilemez." ifadesi yer almaktadır. Yöresel ağız kullanımları için Türkçenin kurallarını bozma denilemese de kullanılan standart Türkçeye aykırılık taşıdığını söylemek mümkündür. Aynı şekilde RTÜK (2009) "Radyo ve TV'de Türkçenin Kullanımı" araştırmasında konuşma bozukluğu olarak kabul edilen ses değiştirme ya da gereksiz ses kullanımı gibi kimi yanlışların bilgi eksikliği, dikkatsizlik ve mahalli söyleyiş alışkanlıklarından kaynaklandığı ifade edilmektedir. Dolayısıyla yöresel söyleyiş başlı başına bir konuşma bozukluğuken başka konuşma bozukluklarını da beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda Taşer (2012), konuşmalarda İstanbul ağzının esas alınması gerektiğini vurgularken radyo ve televizyonların da sıkı bir denetime tabi tutulmasının doğru olacağını ifade eder. Arı (2013, s.166), konuşma eğitiminde üzerinde durulması gereken en önemli hususun yerel ağız kullanımları olduğunu ifade ederek bunun düzeltililebilir olduğunun da altını çizer. Bu bakımdan televizyon dizilerinin buna katkı sağlamasını beklemek oldukça makul bir beklentidir.

Kitle iletişim aracı olan radyo üzerine bir çalışma yapan Onarır (2019) ulusal yayın yapan radyolardaki 4 eğlence programının diksiyon ve fonetik hatalarını 16 başlık altında incelemiştir. Bu çalışmada en çok yapılan hata “r” sesinin düşmesi, en çok yapılan ikinci hata ise gereksiz ses ve kelime kullanımı olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada da en çok yapılan ikinci hata gereksiz ses ve sözcük kullanımıdır. Bu bakımdan bu çalışma da araştırmayla örtüşmektedir. Fakat bu araştırmada “r” sesinin düşmesine dayalı kullanımlar bir hata olarak değerlendirilmemiştir. Çünkü çalışma grubu olarak belirlenen dizilerdeki konuşmalar günlük yaşamdan konuşmalardır. Diksiyon kuralları gereği günlük konuşmalarda bu tür kullanımlar yanlış olarak değerlendirilmemektedir. Sever (2017) “r” sesinin düşmesine yönelik kullanımları yerel ağız kullanımları içerisinde “şimdiki zaman ekinin yanlış telaffuzu” şeklinde değerlendirirken, Şehirli (2022) yöresel ağız kullanımlarına dâhil eder. Onarır (2019) ise “r” sesinin düşmesi olarak ayrı bir başlıkta değerlendirerek diksiyon ve fonetik hatası olarak kabul etmiştir.

Çalışmada konuşma bozukluğu yapan oyuncuların cinsiyet dağılımına da bakılmıştır. Erkek oyuncuların (%74,95) kadın (%25,05) oyunculara göre nedeysel üç kaç daha fazla yanlış yaptığı tespit edilmiştir. Her ne kadar dizi oyuncuları kendilerine verilen senaryo üzerinden konuşmalarını gerçekleştirirler de bu sonuç konuşma bozukluğu olarak genellebileceğimiz kimi çalışmalarla benzer bir sonucu ortaya koymaktadır. Yukarıda değinilen Sever’in (2017) çalışmasında da erkek öğrenciler kız öğrencilere nazaran %5’lik bir farkla daha fazla hata yapmıştır. Bu fark bu çalışmaya göre oldukça az bir fark olsa da erkeklerin daha fazla hata yaptığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde 6. sınıf öğrencilerinin söyleyiş ve boğumlaya yanlışları üzerine bir çalışma yapan Karaca (2019) erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha fazla yanlış yaptığını tespit etmiştir. Zan (2005) ise, ilkokul 1. ve 2. sınıfa devam eden öğrenciler üzerinde tüm konuşma bozukluklarını incelemiş olduğu çalışmasında konuşma bozuklukları açısından erkekler ve kızlar arasında anlamlı bir fark bulamazken erkek öğrencilerin (%68,60) tüm sorun alanlarında kızlara (%31,40) oranla daha fazla sorun yaşadığını ifade etmektedir. Yine Zan’ın (2005, s.86) aktardığına göre bu alanda yapılmış birçok çalışmada konuşma bozukluklarına erkek öğrencilerde kız öğrencilere göre daha sık rastlanmaktadır. Bu bağlamda erkeklerdeki dil gelişiminin kızlara göre daha yavaş olmasının da bununla ilgili olabileceğini düşündüğünü ifade etmektedir.

Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma tutumlarının konuşma başarımları üzerindeki etkisini ölçen araştırmasında Dölek (2021) konuşma tutumunun cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark göstermediğini ortaya koymuştur. Fakat konuşma tutumunun farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için daha fazla çalışma yapmak gerektiğini de ifade etmiştir. Benzer şekilde Kırıkkale ilinde öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlilik algılarının ölçüldüğü Katrancı’nın (2014) çalışmasında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farkın olduğu ve kız öğretmen adaylarının erkeklere göre konuşma öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tüm bu verilen örneklerden hareketle cinsiyet değişkeninin konuşmaya yönelik çalışmalarda farklı değişkenlerden etkilendiğini söylemek mümkündür.

Televizyon ekranlarında yer alan dizilerdeki konuşma bozukluklarının ele alındığı bu çalışmada, dizi oyuncularının içinde yaşadıkları toplumun davranışlarını şekillendirme, topluma model olma işlevi göz önüne alınmıştır. Dizilerde oyuncuların ortaya koydukları birçok davranışta olduğu gibi toplumun ortak kullandığı dilin sözcükleriyle gerçekleştirilen konuşmalar da topluma örnek oluşturmakta, izleyicilerin sözcük dağarcığını geliştirmekte ve sözcükleri kullanım biçimlerini öğretmektedir. Nitekim televizyon bir kitle iletişim aracıdır ve kitle iletişim araçlarının toplumsal

işlevlerinden biri de eğitim işlevidir. Bu bakımdan dizilerdeki konuşmalar hatalardan ne kadar arınık olursa toplumun söz belleğinin temiz kalmasına o denli katkı sağlayacaktır. Elbette ki buradan kasıt sadece diziler ve diğer televizyon içerikleri değildir. Kitle iletişiminin her türlü aracında dilimiz doğru ve kurallarına uygun konuşulduğu sürece en önemli iletişim aracı olan dilin gelişimine destek olunacak bu sayede insanlar arasındaki iletişim sorunları en aza indirilebilecektir.

Televizyonun toplumun her kesimini etkileyen bir kitle iletişim aracı olmasından ötürü yapılmış olan bu çalışma, birçok kesimin etkin bir şekilde takip ettiği diziler özelinde konuşma bozukluklarını incelemiştir. Benzer çalışmalar televizyonun hedef kitlesi dikkate alınarak yapılabilir. Dünyaya gelen bir bebeğin dil gelişimi hayatının sonuna kadar devam etmekte ve dilin doğru ortamlarda düzgün bir şekilde kullanılması bu süreci olumlu etkilemektedir (Bayam, 2017). İnsan hayatında kritik dönem olarak kabul edilen sıfır-altı yaş dönemi duyuşsal, bilişsel, bedensel ve dil gelişim alanları önemli gelişmelerin yaşamadığı bir dönemdir (Çelik, 2015). Bu bakımdan sözcelimi, okul öncesi çocukların dil gelişimine etki edeceği düşünülen çizgi filmlerde geçen konuşmalar incelenebilir. Benzer şekilde çocuklara ve gençlere birçok konuda olduğu gibi dili doğru kullanma konusunda da iyi örnek olması gereken yaşlı insanların izledikleri televizyon içeriklerine yönelik bir araştırma yapılabilir. Tiryaki'nin (2019) yaşlı bireyler üzerine yapmış olduğu araştırmada, araştırmaya katılan yaşlıların günlük ortalama televizyon izleme süresi 5 saattir ve yaşlıların en çok izledikleri televizyon içeriği haber programlarıdır. Araştırmadaki günlük televizyon izleme süresinin 5 saat olduğu düşünüldüğünde haber programlarındaki konuşmaların da izleyicilerin belleğinde yer edeceği muhakkaktır. Bu sebeple bu programların da konuşma bozukluğu açısından incelenmesi faydalı olacaktır.

“Bir toplumda herkesin dili doğru ve güzel kullanması beklenemez. Modele ihtiyaç vardır. Dili doğru ve güzel kullananların yani ciddi manada elit zümrenin model alınması, taklit edilmesi gerekir.”(Aktaş, 2010). Televizyon içeriklerini üretenlerin böyle bir kaygı taşıması elzemdir. Bunun için yayınların en çok izlendiği saatlerde televizyonun renkli ve etkileyici gücü kullanılarak Türkçenin doğru ve güzel kullanımına dair örnekler sunan içerikler hazırlanmalıdır. Bu tür yayınlarla doğru kullanımlar özendirilmeli ve asıl izlenen, tercih edilen programlar da bu anlamda bu doğrultuda dikkatle hazırlanmalıdır. Türkçenin dikkatle konuşulması ve kullanılması yalnızca bir yayın ilkesi olamamalı bu doğrultuda somut adımlar atılmalıdır.

### Kaynakça

- Aktaş, Ş. (2010). Dilin doğru ve güzel kullanımı üzerine. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (27), 37-42.
- Alpaslan, B. A. (2021). Televizyon üzerine. *Uluslararası Medya ve İletişim Araştırmaları Hakemli Dergisi*, 4 (1), 206-210.
- Anık, C. (2014). *İletişim sosyolojisi kuramsal temeller*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Arı, G. (2013). Konuşma Öğretimi. C. Yıldız (Ed.), *Yeni Öğretim Programına Göre Kuramdan Uygulamaya Türkçe Öğretimi* içinde (4. Baskı) (ss. 164-188). Ankara: Pegem Akademi.
- Bayam, A. (2017). *2-6 yaş arasındaki otizm spektrum bozukluğu olan çocuklara uygulanan oyun seansının sosyal beceri ve dil gelişiminde yol açtığı değişimin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ceylan, E. (2012). *Diksiyon öğretimini lise 2. (10. Sınıf) sınıflarda uygulama teknikleri üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çelik, M. (2015). Anasınıfına devam eden 60-72 aylık çocukların matematik gelişimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (24), 1-18.
- Çilenti, K. (1979). *Çocuk ve eğitim*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları.
- Dölek, O. (2021). Konuşma tutumunun konuşma başarımını yordama gücü. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 10(4) , 1477-1492.
- Ekiz, D. (2020). Bilimsel araştırma yöntemleri yaklaşım yöntem ve teknikler (6. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Erdem, İ. (2014). Diksiyon. Temizyürek F., Erdem İ., Temizkan M. *Türkçe öğretimi el kitabı*. içinde (5.Baskı) (ss.93-132). Ankara: Pegem Akademi.
- Erdem, İ. (2019). Konuşma eğitimi: kuram uygulama ölçme ve değerlendirme. Güzel A., Karatay, H. (Ed.), *Türkçe öğretimi el kitabı* içinde (3.Baskı) (ss.179-217). Ankara: Pegem Akademi.
- Gürlek, M. ve Aksu, E. (2015). Konuşma hataları. A. Şahin (Ed.) *Konuşma eğitimi yöntemler teknikler içinde* (1. Baskı) (s. 207-223). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Gönenc, Ö. (2014). *İletişim dünyası*. İstanbul: Der Kitabevi.
- Kansızoğlu, H. B., Kansızoğlu N. (2022). Konuşma eğitimi ile ilgili temel kavramlar. M. Gün, M. Memiş, (Ed.), *Konuşma eğitimi* içinde (1. Baskı) (ss. 1-33). Ankara: Nobel Yayınları.
- Karaca, A. (2019). *6.Sınıf öğrencilerinin konuşmalarında karşılaşılan söyleyiş ve boğumlama yanlışları*. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ordu.
- Katranacı, M. (2014). Öğretmen adaylarının konuşma becerisine yönelik öz yeterlik alguları. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 174-195.
- Kaya, A. (2016). *Etkili ve güzel konuşma sanatı* (Genişletilmiş 6. Baskı). Konya: Salon Yayınları.
- Kıymaz, M.S. (2017). Konuşma hataları. A. Akçay & S. Baskın, (Ed.), *Etkinliklerle hafta hafta konuşma eğitimi* içinde (1. Baskı) (ss. 153-187). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kuşçuoğlu, A. (2018). İlahiyat fakültelerindeki araştırma teknikleri dersi: bir durum çalışması. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 59(1), 297-316.
- Linver, S. (1997). *Konuşma eğitimi*. İstanbul: Mert Yayıncılık.
- Memiş, M. & Şentürk R. (2022). Dil ve konuşma bozuklukları. M. Gün & M. Memiş, (Ed.), *Konuşma eğitimi* içinde (1. Baskı) (ss. 125-168). Ankara: Nobel Yayınları.
- Onarır, T. (2019). *Türkiye’de ulusal yayın yapan radyolarda diksiyon ve fonetik: Eğlence programları*. Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Öğülmüş, S. (1991). İçerik çözümlemesi. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 24(1) , 213-228.

- Sağır, B. (2021). *Televizyon dizilerinde meslekler üzerine halk bilimsel bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Sever, A. (2017). *Ortaokul öğrencilerinin telaffuz hataları üzerine bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Sever, A. & Topçuoğlu Ünal, F. (2020). Ortaokul öğrencilerinin telaffuz hataları üzerine bir inceleme. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 24(3), 683-70.
- Şehirli A. Ş. (2022). *Televizyon kanallarında yer alan yemek programlarındaki telaffuz bozuklukları*. Yüksek Lisans Tezi, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Şenbay, N. (2020). *Söz ve diksiyon sanatı*. (37. Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Taşer, S., (2012). *Konuşma eğitimi* (2. Baskı). İstanbul: Pegasus Yayınları.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. & Temizkan, M. (2014). *Konuşma eğitimi: sözlü anlatım*. (5.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Tiryaki, S. (2019). Televizyon ve yaşlı bireyler: konya örneğinde bir saha çalışması . *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7 (1) , 345-369.
- Topçuoğlu Ünal & Değec, H. (2012). Öğretmen görüşlerine göre konuşma eğitiminde karşılaşılan sorunlar. *International Journal of Social Science*, 5(7), 735-750.
- Topçuoğlu Ünal F. & Özer, D. (2016). *Konuşma becerisi ile ilgili kaynakça çalışması*. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 9(47), 671-686.
- Topçuoğlu Ünal F. & Özden, M. (2019). Diksiyon ve konuşma eğitimi. Ankara: Pegem Akademi.
- Tunalı, M. (2015). Başarılı ve güzel konuşma sanatı. İstanbul: Yediveren Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2005). Türkçe sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ültay, E., Akyurt, H. & Ültay, N. (2021). Sosyal bilimlerde betimsel içerik analizi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10) , 188-201.
- Ünür, E. & Apak, D. (2021). *Maddelendirilmiş anlatımla iletişim ve medya kavramları sözlüğü*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Zan, B. (2005). *Adana İli Merkez Seyhan ve Yüreğir İlçeleri İlköğretim Okullarının 1. ve 2. Sınıflarına Devam Eden Öğrencilerin Konuşma Bozuklukları Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Zavalsız, Y. S. & Soydaş Dağcı, Y. (2019). Televizyon Dizilerinin Toplum Üzerindeki Etkisi (Karabük Örneği). *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 19(1), 185-201.
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (2009). *Radyo ve TV'de Türkçenin kullanımı araştırması*. Erişim tarihi: 26.07.2023, <https://www.rtuk.gov.tr/radyo-ve-tvde-turkcenin-kullanimi/329>
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (2011).Yayın hizmeti usul ve esasları hakkında yönetmelik. Erişim tarihi: 25.07.2023, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/11/20111102-14.htm>

- 
- Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (2022). *Gençlerin medya kullanımı ve dijital okuryazarlık araştırması*. Erişim tarihi: 25.07.2023, <https://www.rtuk.gov.tr/genclerin-medya-kullanimi-ve-dijital-okuryazarlik-arastirmasi-2022/4402>
- Gönül Dağı 103. Bölüm (Sezon Finali). (2023, 9 Haziran). Erişim tarihi:09.07.2023 <https://www.trtizle.com/diziler/gonul-dagi/gonul-dagi-103-bolum-sezon-finali-13757888>
- Gönül Dağı, Dizi, Erişim tarihi: 20.06.2023, [https://tr.wikipedia.org/wiki/Gönül\\_Dağı](https://tr.wikipedia.org/wiki/Gönül_Dağı)
- Kızılıcık Şerbeti 29. Bölüm (Sezon Finali). (2023, 9 Haziran). Erişim tarihi:01.07.2023, [https://www.showtv.com.tr/dizi/tum\\_bolumler/kizilcik-serbeti-sezon-1-bolum-29%20izle/112158](https://www.showtv.com.tr/dizi/tum_bolumler/kizilcik-serbeti-sezon-1-bolum-29%20izle/112158)
- Kızılıcık Şerbeti, Dizi, Erişim tarihi: 20.06.2023, [https://tr.wikipedia.org/wiki/Kızılıcık\\_Şerbeti](https://tr.wikipedia.org/wiki/Kızılıcık_Şerbeti)
- Yalı Çapkını 36. Bölüm (Sezon Finali). (2023, 9 Haziran). Erişim tarihi:25.06.2023, <https://www.startv.com.tr/dizi/yali-capkini/bolumler/36-bolum-sezon-finali>
- Yalı Çapkını, Dizi, Erişim tarihi: 20.06.2023, [https://tr.wikipedia.org/wiki/Yalı\\_Çapkını](https://tr.wikipedia.org/wiki/Yalı_Çapkını) (dizi)